



Utsnitt av sjekklisterens forside

KS styrker arbeidet mot velferdskriminalitet

Publisert 04.09.2025

Inspirert av sin søsterorganisasjon i Sverige, Sveriges Kommuner och Regioner – SKR, lanserer KS en sjekklister med åtte råd for å forebygge og motvirke velferdskriminalitet.

Organisert velferdskriminalitet defineres som, *når en aktør utnytter kommuners og fylkeskommuners velferdssystem og -ytelser for egen vinning*, og dreier seg om misbruk av offentlige velferdsordninger gjennom bedrageri og svindel.

I Sverige har organisert velferdskriminalitet vært på dagsorden i mer enn ti år. SKR definerer velferdskriminalitet slik: *”Når en aktør – företag, förening eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommuners och regioners välfärdssystem för egen vinning.”* De knytter samtidig sammen organisert velferdskriminalitet med andre typer av trusler og påvirkning – infiltrasjon av administrasjonen, påvirkning av beslutninger (korrupsjon), indirekte og direkte trusler mot ansatte.

Erfaringene fra Sverige viser at kommunesektoren er sårbar. Organisert kriminalitet omfatter både misbruk av ytelser og bevilgninger, juks med tilskudd til foreninger og lag, tilbud på offentlige anskaffelser hvor man ikke følger regelverk eller bløffer om leveranser, infiltrasjon av administrative stillinger og ulike former for utilbørlig påvirkning eller t om trusler og vold.

- **Les også:** [Välfärdsbrottslighet – ett hot mot samhällskontraktet – Vad kan Norge lära av Sverige? \(kontroll & revisjon\)](#)

Ulike beregninger viser at velferdssystemet i Sverige tappes for et sted mellom 38 og 66 milliarder svenske kroner. Det er langt mer enn hva kriminelle tjener på for eksempel narkotika! Beløpene er så store at de i realiteten underminerer finansieringen av velferdssamfunnet. Innbyggernes tillit til kommuner og staten påvirkes også, som i forlengelsen er en trussel mot rettssikkerheten og demokratiet.

“ **Ulike beregninger viser at velferdssystemet i Sverige tappes for et sted mellom 38 og 66 milliarder svenske kroner. Det er langt mer enn hva kriminelle tjener på for eksempel narkotika!** ”

Den ferske FoU-rapporten fra KS: "[Uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet i kommuner og fylkeskommuner](#)" (pdf) viser at **norske kommuner og fylkeskommuner i liten grad opplever velferdskriminalitet som et problem i dag**. Kun tre prosent av kommune- og fylkeskommunedirektørene mener at de har vært utsatt for kriminalitet fra organiserte nettverk. Likevel peker flere på risikoområder som kan utnyttes: ytelser fra NAV, BPA-ordningen, kommunale boliger og tilskudd til frivillige lag og organisasjoner.

- Les også: [Ny rapport fra KS om uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet](#)

I samarbeid med PwC har KS oversatt og tilpasset **åtte råd for å forhindre velferdskriminalitet i kommunal sektor** fra Sverige:

1. Bevisstgjør hva velferdskriminalitet er og hvordan den fungerer
2. Identifiser og analyser risiko
3. Forsterk internkontroll og revisjon
4. Vær oppmerksom på avvik
5. Bygg organisatorisk evne til å håndtere
6. Samarbeid internt og eksternt
7. Anmeld alltid kriminalitet – og lær av situasjonen
8. Følg med på utviklingen hos andre

Disse rådene passer både på overordnet nivå – for eksempel i kommunedirektørens ledergruppe – og ute i virksomhetene, som på et sykehjem eller i et kommunalt foretak.

Rådene er nærmere konkretisert i en [sjekkliste](#) (pdf) for å støtte kommuner og fylkeskommuner i Norge i arbeidet med å forebygge, oppdage og motvirke organisert velferdskriminalitet. Sjekklisten skal øke bevisstheten om risikoene, være et utgangspunkt for opplæring og tiltak, og bidra til å styrke organisasjonenes evne til å håndtere utfordringer knyttet til organisert velferdskriminalitet.

“ **Sjekklisten skal øke bevisstheten om risikoene, være et utgangspunkt for opplæring og tiltak, og bidra til å styrke organisasjonenes evne til å håndtere utfordringer knyttet til organisert velferdskriminalitet.** ”

KS peker også på **viktigheten av samarbeid på tvers** – både internt i kommunene og med nasjonale myndigheter. Flere initiativer er allerede i gang, som Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ), KS' storbynettverk om ungdomskriminalitet, og dialog med Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter (NTAES).

Revisjon trekkes også fram som et sentralt virkemiddel. NKRF har de siste årene hatt økt oppmerksomhet på problematikken, inspirert av erfaringer fra Sverige. Se blant annet:

- SKRs rapport: [Revisjonens rolle i arbeidet å motvirke velferdsbrott](#).
- Brottsforebyggende rådet (Brå) i Sverige: [Rapport 2025:4 Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar – Påverkansförsök mot förtroendevalda och kommunal förvaltning og Handbok för att förebygga otillåten påverkan](#)

Kilde: KS

<https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/velferdskriminalitet/>

Del artikkelen:



NKRF – kontroll og revisjon i kommunene, Haakon VIIIs gate 9, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon: 23 23 97 00,
Epost: post@nkrf.no

Personvernerklæring | Tilgjengelighetserklæring | © NKRF 2025